

**REGIONALNY DYREKTOR
OCHRONY ŚRODOWISKA
W ŁODZI**

24. 09. 2020
Łódź, 21 września 2020 r.

WSI.512.4.2020.ML.15

Decyzja

**z dnia 21 września 2020 roku
w sprawie umorzenia postępowania**

na podstawie:

art. 105 § 1 ustawy z 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 256 ze zm.) zwanej dalej w skrócie k.p.a., w związku z art. 15 ustawy z 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 1862 ze zm.) zwanej dalej ustawą szkodową,

po przeprowadzeniu postępowania w sprawie wydania decyzji zobowiązującej podmiot korzystający ze środowiska do przeprowadzenia działań naprawczych, wszczętego postanowieniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z 24 stycznia 2020 r., znak: WSI.512.2.2020.AK.ML.2

orzekam, co następuje:

umarzam w całości postępowanie w sprawie wydania decyzji zobowiązującej podmiot korzystający ze środowiska do przeprowadzenia działań naprawczych w związku ze zgłoszeniem wystąpienia szkody w środowisku w chronionych siedliskach przyrodniczych w dolinie rzeki Studwi nr działki id 100510_2.0011.153 oraz 100510_2.0011.156 w skutek wyrównania terenu poprzez nawiezenie ziemi oraz zniszczenie naturalnych zagłębień.

UZASADNIENIE

Do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Łodzi pismem z 11 listopada 2019 r. (data wpływu 18 listopada 2019 r.) wpłynęło zgłoszenie Pana Jacka Tabora Prezesa Mazowiecko – Świętokrzyskiego Towarzystwa Ornitologicznego w trybie art. 24 ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1862) zwaną w skrócie ustawą szkodową, o wystąpieniu szkody w chronionych siedliskach przyrodniczych. Zgłoszenie uzupełniono o braki formalne pismami z 10 grudnia 2019 r. (data wpływu 20 grudnia 2019 r.) i 14 stycznia 2020 r. (data wpływu 22 stycznia 2020 r.).

W zgłoszeniu wskazano że w październiku 2019 r. na ww. działkach doszło do szkody w środowisku, w chronionym siedlisku przyrodniczym: Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*) (6510), w wyniku działań polegających na wyrównaniu znacznej powierzchni terenu poprzez nawiezenie ziemi, przy tym zniszczeniu naturalnych zagłębień, co przyczyniło się do pogorszenia stanu i funkcji chronionego siedliska przyrodniczego, a w szczególności do utraty i pogorszenia specyficznych cech jego struktury. Wnioskodawca zaznaczył, że niwelacja terenu opisana jest jako zagrożenie dla przedmiotu ochrony jakim jest gęgawa (*Anser Anser*), wg Załącznika nr 3, poz. 9 Zarządzenia RDOŚ w Łodzi i RDOŚ w Warszawie (poz. 4131, z dnia. 26.08.2013 r. Dz. U. Województwa Mazowieckiego). Jako prawdopodobnego wykonawcę ww. prac wskazano spółkę wodną.

Postanowieniem z 24 stycznia 2020 r., znak WSI.512.2.2020.AK.ML.2, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi wszczął postępowanie w sprawie wydania decyzji zobowiązującej podmiot korzystający ze środowiska do przeprowadzenia działań naprawczych w związku ze zgłoszeniem szkody w środowisku w chronionych siedliskach przyrodniczych w dolinie rzeki Studwi nr działki id 100510_2.0011.153 oraz 100510_2.0011.156 wskutek wyrównania terenu poprzez nawiezenie ziemi oraz zniszczenie naturalnych zagłębień.

Pismem z 11 lutego 2020 r., znak OS.6343.3.2020, Starosta Łowicki przekazał informacje w zakresie braku wiedzy i dokumentów dotyczących ww. prac oraz poinformował, że prace związane z utrzymaniem urządzeń melioracyjnych na terenie gminy Zduny wykonuje Gminna Spółka Wodna w Zdunach.

W trakcie postępowania ustalono, że podane w zgłoszeniu działki o nr id 100510_2.0011.153 oraz 100510_2.0011.156 położone są w obrębie Nowy Złaków, w miejscowości Nowy Złaków a nie jak wskazuje zgłoszenie w miejscowości Złaków Kościelny. W związku z tym, pismem z 3 marca 2020 r., znak WSI.512.4.2020.ML.3, zwrócono się do Mazowiecko - Świętokrzyskiego Towarzystwa Ornitologicznego w celu wyjaśnienia rozbieżności pomiędzy nr id działek 100510_2.0011.153 oraz 100510_2.0011.156, które położone są w obrębie Nowy Złaków, w miejscowości Nowy Złaków, a podaną w zgłoszeniu miejscowością położenia działek, tj. Złaków Kościelny. W odpowiedzi przesłanej pismem z 15 marca 2020 r. (data wpływu 25 marca 2020 r.) Mazowiecko – Świętokrzyskie Towarzystwo Ornitologiczne potwierdziło, iż zgłoszenie dotyczy działek o nr ewid. 153 i 156, obręb Nowy Złaków, położonych w miejscowości Nowy Złaków, a nie jak wcześniej wskazywano w Złakowie Kościelnym. Błąd w określeniu miejscowości nie miał wpływu na postępowanie, gdyż lokalizacja podanych za pomocą nr id działek, nie uległa zmianie.

W odpowiedzi na pismo RDOŚ w Łodzi z 17 marca 2020 r., znak WSI.512.4.2020.ML.4, Gminna Spółka Wodna w Zdunach poinformowała, że przedmiotowe działki nie przylegają do rowu, który w miejscowości Nowy Złaków, poddany został konserwacji, w związku z tym urobek nie mógł być na nich rozplanowany. W piśmie zaznaczono, że przed wykonaniem prac zawiadomiono RDOŚ w Łodzi i przedstawiono szczegółowe opracowanie przyrodnicze zawierające zakres robót, głębokość do jakiej będzie wybierany muł oraz jaka roślinność zostanie usunięta i poddana pielęgnacji. RDOŚ w Łodzi nie wyraził sprzeciwu do planowanej konserwacji.

Celem zebrania rzetelnego materiału dowodowego w sprawie oraz ustalenia stanu początkowego, RDOŚ w Łodzi pismami z 17 marca 2020 r., znak WSI.512.4.2020.ML.5, WSI.512.4.2020.ML.6, zwrócił się z prośbą do prof. dr hab. Andrzeja Kruka, Dziekana Wydziału Biologii i Ochrony Środowiska Uniwersytetu Łódzkiego, w skrócie BiOŚ UŁ, oraz do dr hab. Jeremiego Kołodziejka, prof. UŁ o przesłanie informacji bądź dokumentów dotyczących występowania siedliska: Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*) (6510) na terenie województwa łódzkiego, w tym na obszarze chronionym Natura 2000: Doliny Przysowy i Słudwi PLB100003, a w szczególności na terenie będącym przedmiotem postępowania. Dr hab. Leszek Kucharski, prof. UŁ, drogą email poinformował, iż nie znajduje się w posiadaniu żadnych wiarygodnych informacji ani dokumentów dotyczących ww. siedliska w obszarze Natura 2000: Doliny Przysowy i Słudwi PLB100003. Dr hab. Jeremi Kołodziejek, prof. UŁ, również przesłał email o braku ww. informacji i dokumentów.

W odpowiedzi na pismo z 17 kwietnia 2020 r., znak WSI.512.4.2020.ML.8, Starosta Łowicki przekazał informację, że dla przedmiotowych działek organ nie wydał pozwolenia na wytwarzanie odpadów, zezwolenia na zbieranie odpadów, zezwolenia na przetwarzanie odpadów, decyzji odmawiającej wydania zezwolenia a także innej w oparciu o ustawę z 15 grudnia 2012 r. o odpadach i/lub ustawę z 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska oraz pozwolenia na budowę jak i również nie zostały złożone żadne zgłoszenia robót.

Pismem z 12 maja 2020 r, znak WSI.512.4.2020.ML.9, zawiadomiono strony o wszczęciu postępowania w sprawie.

Kolejno pismami z 12 maja 2020 r., znak WSI.512.4.2020.ML.10 oraz WSI.512.4.2020.ML.11, wystąpiono do właścicieli działek, tj. Pana Tomasza Kawki oraz Państwa Mirosławy Pietrzak i Andrzeja Pietrzak o przedstawienie informacji wraz z dokumentacją na podstawie, której dokonano wyrównania terenu na przedmiotowych działkach oraz podania źródła pochodzenia nawiezionej ziemi.

Pismem z 20 maja 2020 r. (data wpływu 21 maja 2020 r.) Pan Tomasz Kawka poinformował, iż na działce o nr ewid. 156 obręb Nowy Złaków, położonej w miejscowości Nowy Złaków, gmina Zduny, w październiku 2019 r., nie były przeprowadzone żadne prace, w tym nie została nawieziona żadna ziemia i nie miało miejsca żadne wyrównanie terenu. Kolejno pismami z 2 czerwca 2020 r. (data wpływu: 3 czerwca 2020 r.) Pani Mirosława Pietrzak i Pan Andrzej Pietrzak przyznali, iż Pan Andrzej Pietrzak nawiózł około pięciu przyczep ziemi na działkę o nr ewid. 153 w miejscowości Nowy Złaków, gmina Zduny, pozyskanej podczas prac związanych

z przebudową budynku gospodarczego na terenie własnego domostwa. Pozyskaną ziemią wyrównano nierówności po wykopaliskach torfowych, które utrudniały wykaszanie i zbiór trawy z przedmiotowej działki, na powierzchni około 100 m² i głębokości około 5-10 cm.

Celem oceny aktualnego stanu faktycznego środowiska, tj. stanu chronionego siedliska przyrodniczego, rozmieszczenia, naturalnego zasięgu, funkcji siedliska jako siedliska gatunku chronionego RDOŚ w Łodzi zaplanował na 25 czerwca 2020 r. oględziny przedmiotowego terenu. Strony postępowania o terminie i miejscu spotkania zostały zawiadomione pismem z 27 maja 2020 r., znak: WSI.512.4.2020.ML.12 za zwrotnym potwierdzeniem odbioru, przy czym Pan Tomasz Kawka potwierdził odbiór pisma 29 maja 2020 r., Pani Mirosława Pietrzak – 29 maja 2020 r., Pan Andrzej Pietrzak – 29 maja 2020 r., natomiast Mazowiecko – Świętokrzyskie Towarzystwo Ornitologiczne 1 czerwca 2020 r.

Na miejsce oględzin stawili się pracownicy RDOŚ, Pan Tomasz Kawka właściciel działki o nr ewid. 156, Pan Andrzej Pietrzak właściciel działki o nr ewid. 153 oraz Pan Kamil Ślusarski legitymujący się upoważnieniem do reprezentowania Mazowiecko – Świętokrzyskiego Towarzystwa Ornitologicznego.

W trakcie oględzin działek o numerach ewidencyjnych 153 i 156 stanowiących własność Pana Andrzeja Pietrzaka, Pani Mirosławy Pietrzak i Pana Tomasza Kawki, oceniono aktualny stan siedliska i dokonano następujących zapisów w protokole. Obszar zgłoszony w zakresie niwelacji terenu poprzez nawiezenie ziemi, a w konsekwencji zniszczenie naturalnych zagłębień, na terenie działki o nr ewid. 153 wyróżnia się na tle pozostałej części działki i obejmuje, licząc od drogi głównej, powierzchnię na długości około 120 m i szerokości 6 m oraz patrząc dalej od drogi oddzielającej działki o szerokości 17 m i 10 m długości. Na dzień oględzin na ww. powierzchni stwierdzono występowanie roślinności będącej wynikiem naturalnej sukcesji, w tym rdest, lebioda, trzcina, bniec biały, szczaw, chrzan, gwiazdnica, tasznik, żywokost lekarski. Ponadto stwierdzono brak powierzchniowych urządzeń melioracyjnych, które mogłyby być zasypane w wyniku nawiezenia ziemi. Na przedmiotowej działce nigdy takie urządzenia nie występowały. Zgłoszony teren został podniesiony około 10 cm i jest użytkowany jako łąka. Na terenie działki 156 w trakcie przeprowadzonych oględzin nie stwierdzono żadnych prac, o których mowa we wniosku. Teren jest również użytkowany jako łąka. Na obu działkach nie zaobserwowano ptaków. Dodatkowo do protokołu zgłoszono uwagi i opinię. W trakcie oględzin działek o nr ewid. 153 i 156 sporządzono dokumentację fotograficzną. Do protokołu załączono upoważnienie dla Pana Kamila Ślusarskiego z Mazowiecko – Świętokrzyskiego Towarzystwa Ornitologicznego.

Pismem z 2 lipca 2020 r., znak WSI.512.4.2020.ML.13 przesłano stronom kopię protokołu z miejsca oględzin wraz z dokumentacją fotograficzną.

Po dokonaniu analizy całokształtu zebranego materiału dowodowego w sprawie stwierdza się co następuje.

Organ ochrony środowiska, tj. RDOŚ w Łodzi ma obowiązek przyjąć od każdego zgłoszenie o wystąpieniu bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku, jak uczyniono w przedmiotowym przypadku.

Przepisy ustawy szkodowej stosuje się do bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub do szkody w środowisku spowodowanych przez działalność podmiotu korzystającego ze środowiska stwarzającą ryzyko szkody w środowisku, bądź inną działalność podmiotu korzystającego ze środowiska, jeżeli dotyczą gatunków chronionych lub chronionych siedlisk przyrodniczych oraz wystąpiły z winy podmiotu korzystającego ze środowiska. Należy podkreślić, że powstanie szkody w środowisku musi nastąpić w wyniku działania podmiotu prowadzącego inną działalność zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt. 2 ustawy szkodowej, a jego odpowiedzialność jest uzależniona od zaistnienia przesłanki winy tegoż podmiotu (umyślnej jak i nieumyślnej). W celu określenia winy należy rozważyć sposób rozumienia tej winy na gruncie prawa administracyjnego, rozważając zarówno podmiot (ewentualnego sprawcę) jak i przedmiot (prowadzoną działalność) i ustalić związek przyczynowo – skutkowy między działalnością podmiotu korzystającego ze środowiska, a zdarzeniem, czyli szkodą w środowisku.

W zakresie definicji podmiotu korzystającego ze środowiska, należy odnieść się do art. 3 pkt. 20 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2020, poz. 1219) gdzie za podmiot korzystający ze środowiska uznaje się:

- a) przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2019 r. poz. 1292) oraz przedsiębiorcę zagranicznego w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. o zasadach uczestnictwa przedsiębiorców zagranicznych i innych osób zagranicznych w obrocie gospodarczym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1079 i 1214), a także osoby prowadzące działalność wytwórczą w rolnictwie w zakresie upraw rolnych, chowu lub hodowli zwierząt, ogrodnictwa, warzywnictwa, leśnictwa i rybactwa śródlądowego,
- b) jednostkę organizacyjną niebędącą przedsiębiorcą w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców,
- c) osobę fizyczną niebędącą podmiotem, o którym mowa w lit. a, korzystającą ze środowiska w zakresie, w jakim korzystanie ze środowiska wymaga pozwolenia.

Jak wskazano w wyroku sądu NSA w Warszawie z 9 sierpnia 2013 r. II OSK 658/12 „(...) szkoda lub zagrożenie jej wystąpienia jest ściśle związana z działalnością prowadzoną przez podmiot korzystający ze środowiska (...). Wprawdzie w przypadku szkód w gatunkach chronionych lub chronionych siedliskach przyrodniczych przesłanką konieczną do uznania wystąpienia takiej szkody nie jest działalność stwarzająca ryzyko wystąpienia szkody, ale każda działalność w powiązaniu z winą podmiotu, jednak analiza tych przepisów prowadzi do wniosku, że chodzi o taką działalność, która stanowi ingerencję w elementy przyrodnicze.”

Tut. organ ustalił, że do zdarzenia mającego przesłanki do wystąpienia szkody w środowisku w chronionym siedlisku przyrodniczym: Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*) (6510), doszło w wyniku działań polegających na wyrównaniu znacznej powierzchni terenu poprzez nawiezenie ziemi, przy tym zniszczeniu naturalnych zagłębień, co przyczyniło się do pogorszenia stanu i funkcji chronionego siedliska przyrodniczego, a w szczególności do utraty i pogorszenia specyficznych cech jego struktury oraz zniszczenia siedliska w kontekście siedliska gatunku chronionego. Zgłaszający dodał, że działania stwarzają zagrożenie dla przedmiotu ochrony jakim jest gęgawa (*Anser anser*).

Zgodnie z informacją zawartą w wypisie z rejestru gruntów działka o nr ewid. 153 oraz działka o nr ewid. 156 obręb Nowy Złaków to łąki trwałe (ŁIV) o powierzchni kolejno 1 ha i 8900 m². Jako Strony postępowania uznano władających powierzchnią ziemi Pana Andrzeja Pietrzaka, Panią Mirosławę Pietrzak oraz Pana Tomasza Kawkę, a także Mazowiecko-Świętokrzyskie Towarzystwo Ornitologiczne.

Zgodnie z art. 389 pkt. 8 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo Wodne (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 310 ze zm.) na zmianę ukształtowania terenu na gruntach przylegających do wód, mającą wpływ na warunki przepływu wód wymagane jest pozwolenie wodnoprawne. W związku z tym, iż przedmiotowe działki sąsiadują bezpośrednio z rzeką Słudwią, a podniesienie terenu może wpływać na stosunki wodne, właściciele przedmiotowych działek należy uznać jako podmiot korzystający ze środowiska w myśl art. 3 pkt. 20 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2020, poz. 1219) lit. c, który stanowi, iż za podmiot korzystający ze środowiska uznaje się osobę fizyczną niebędącą podmiotem, o którym mowa w lit. a ww. art., korzystającą ze środowiska w zakresie, w jakim korzystanie ze środowiska wymaga pozwolenia.

Odnosząc się do definicji szkody w środowisku jako szkodę rozumie się negatywną mierzalną zmianę stanu lub funkcji elementów przyrodniczych, ocenioną w stosunku do stanu początkowego, która została spowodowana bezpośrednio lub pośrednio przez działalność prowadzoną przez podmiot korzystający ze środowiska: w gatunkach chronionych lub chronionych siedliskach przyrodniczych, mającą znaczący negatywny wpływ na osiągnięcie lub utrzymanie właściwego stanu ochrony tych gatunków lub siedlisk przyrodniczych, z tym że szkoda w gatunkach chronionych lub chronionych siedliskach przyrodniczych nie obejmuje uprzednio zidentyfikowanego negatywnego wpływu, wynikającego z działania podmiotu korzystającego ze środowiska zgodnie z art. 34, 56 ustawy z 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 55) lub zgodnie z decyzją o środowiskowych uwarunkowaniach, o której mowa w art. 71 ust. 1 i postanowieniami, o których mowa w art. 90 ust. 1 i art. 98 ust. 1 ustawy z 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 283 ze zm.).

Natomiast zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 22 lipca 2019 r. w sprawie kryteriów oceny wystąpienia szkody w środowisku (Dz.U. z 2019 r., poz. 1383),

kryterium oceny wystąpienia szkody w środowisku w chronionym siedlisku przyrodniczym jest zmiana albo zmiany powodujące jeden albo więcej z następujących mierzalnych skutków mających znaczący negatywny wpływ na osiągnięcie lub utrzymanie właściwego stanu ochrony tych siedlisk:

1. zniszczenie chronionego siedliska przyrodniczego w całości lub w części;
2. pogorszenie stanu lub funkcji chronionego siedliska przyrodniczego, polegające w szczególności na:
 - a) utracie części związanej z nim różnorodności biologicznej lub
 - b) utracie lub pogorszeniu specyficznych cech jego struktury, lub
 - c) pogorszeniu lub utracie realizacji jego funkcji ekosystemowych;
3. pogorszenie stanu ochrony gatunków typowych dla chronionego siedliska przyrodniczego.

Zgodnie z art. 6 ustawy szkodowej jako chronione siedliska przyrodnicze rozumie się siedliska przyrodnicze należące do typów siedlisk określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 26 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, siedliska oraz miejsca rozrodu gatunków chronionych, a także miejsca tokowania, lęgu, pierzenia i zimowania ptaków wędrownych oraz miejsca zatrzymywania się i żerowania wzdłuż tras wędrówek.

Biorąc powyższe pod uwagę, aby organ ochrony środowiska mógł ocenić czy działania spowodowały negatywną, mierzalną zmianę stanu lub funkcji elementów przyrodniczych w chronionych siedliskach przyrodniczych, ocenionej w stosunku do stanu początkowego, która została spowodowana bezpośrednio lub pośrednio przez działalność prowadzoną przez podmiot korzystający ze środowiska, powinien dysponować danymi pozwalającymi na ocenę stanu początkowego, czyli stanu poprzedzającego bezpośrednie wystąpienie szkody w środowisku. Konieczne jest także dokonanie analizy czy działania podjęte przez podmiot korzystający ze środowiska doprowadziły do szkody, poprzez znaczący, negatywny wpływ na właściwy stan ochrony siedliska przyrodniczego. W świetle definicji szkody w środowisku nie można przyjąć, iż każda negatywna zmiana, o ile w ogóle występuje, może zostać uznana za szkodę w środowisku w chronionych siedliskach przyrodniczych.

W myśl art. 6 pkt. 10 ustawy szkodowej, stan początkowy oznacza stan i funkcje środowiska oraz poszczególnych elementów przyrodniczych przed wystąpieniem szkody w środowisku, określone na podstawie dostępnych informacji.

W trakcie prowadzonego postępowania wyjaśniającego, celem ustalenia stanu faktycznego oraz stanu początkowego na przedmiotowych działkach RDOŚ w Łodzi występował do Dziekana Wydziału Biologii i Ochrony Środowiska Uniwersytetu Łódzkiego oraz do dr hab. Jeremiego Kołodziejka, prof. UŁ z Katedry Geobotaniki i Ekologii Roślin Wydziału Biologii i Ochrony Środowiska Uniwersytetu Łódzkiego w zakresie zebrania materiału dowodowego potwierdzającego, że na przedmiotowym obszarze znajdują się lub znajdowały miejsca występowania siedliska: niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*) (6510). Żaden z podmiotów, do których RDOŚ w Łodzi kierował pisma w ww. sprawie nie dysponował dokumentacją umożliwiającą wiarygodne ustalenie stanu początkowego. Dodatkowo ogólnodostępne dane z monitoringów zleconych przez Generalną Inspekcję Ochrony Środowiska również wskazują na brak występowania ww. siedliska na przedmiotowych działkach.

Zgodnie z art. 5 ustawy z 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2020, poz. 55) właściwy stan ochrony siedliska przyrodniczego rozumie się jako sumę oddziaływań na siedlisko przyrodnicze i jego typowe gatunki, mogącą w dającej się przewidzieć przyszłości wpływać na naturalne rozmieszczenie, strukturę, funkcje lub przeżycie jego typowych gatunków na terenie kraju lub państw członkowskich Unii Europejskiej lub naturalnego zasięgu tego siedliska, przy której naturalny zasięg siedliska przyrodniczego i obszary zajęte przez to siedlisko w obrębie jego zasięgu nie zmieniają się lub zwiększają się, struktura i funkcje, które są konieczne do długotrwałego utrzymania się siedliska, istnieją i prawdopodobnie nadal będą istniały oraz typowe dla tego siedliska gatunki znajdują się we właściwym stanie ochrony.

Potencjalne miejsca występowania odpowiednie dla niżowych i górskich świeżych łąk użytkowanych ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*) (6510) obejmują zasięgiem teren całego kraju, aż po wysokość 500 - 600 m n.p.m. Zgodnie z danymi udostępnionymi przez Generalną Inspekcję Ochrony Środowiska, na terenie kraju monitoringiem objęte są 320 stanowiska ww. siedliska, w tym 310 w regionie kontynentalnym. W województwie łódzkim monitoringiem objęte jest 12 stanowisk na obszarach siedliskowych Natura 2000: Pradolina Bzury i Neru PLH100006 (4

stanowiska), Załęczański Łuk Warty PLH100007 (4 stanowiska), Dolina Rawki PLH100015 (2 stanowiska), Ostoja Przedborska PLH260004 (2 stanowiska) oraz jedno stanowisko zlokalizowane poza obszarem Natura 2000 na Równinie Łowicko – Błońskiej. Zgodnie z powyższym monitoringiem stan ochrony siedliska w województwie łódzkim, w ocenie ogólnej, uległ poprawie lub utrzymuje się na stałym poziomie, przy czym na 9 stanowiskach powierzchnia siedliska oceniana jest na właściwą, tj. nie podlega zmianom lub zwiększa się. Ww. monitoringiem nie jest objęte ani jedno stanowisko położone na ptasim obszarze Natura 2000: Doliny Przysowy i Słudwi PLB100003, w tym na przedmiotowych działkach. W związku z powyższym z dużym prawdopodobieństwem można założyć, iż stanowiska siedliska niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*) (6510) nie występują na przedmiotowym obszarze, a więc z uwagi na brak przedmiotu postępowania nie mogła wystąpić szkoda w środowisku w tym konkretnym chronionym siedlisku przyrodniczym

Działki o nr ew.153 i 153, obręb Nowy Złaków, miejscowość Nowy Złaków, położone są na terenie chronionego obszaru Natura 2000: Doliny Przysowy i Słudwi PLB100003. Jednakże należy zaznaczyć, że jest to obszar specjalnej ochrony ptaków, a nie specjalny obszar ochrony siedlisk. W krajobrazie obszaru dominują łąki kośne, a w miejscach, w których prowadzone jest wykaszanie tworzą się siedliska odpowiednie dla migrujących w okresie wiosennym ptaków. W tym czasie na ww. obszarze obserwowano nawet do 80 000 osobników różnych gatunków ptaków. Ponadto w miejscach nieużytkowanych, zabagnionych, powstają ziołorośla, turzycowiska i trzcinowiska z zakrzaczeniami wierzbowymi tworząc siedliska odpowiednie m.in. dla łęgowej na tym terenie gęgawy (*Anser, anser*).

W zgłoszeniu podano również, że doszło do zniszczenia chronionego siedliska przyrodniczego, w kontekście siedliska oraz miejsca rozrodu gatunku chronionego, tj. gęgawy (*Anser anser*), a także miejsc tokowania, lęgu, pierzenia i zimowania ptaków wędrownych oraz miejsc ich zatrzymywania się i żerowania wzdłuż tras wędrówek, z uwagi na to, iż gatunek ten na przedmiotowym obszarze jest gatunkiem łęgowym oraz zatrzymuje się podczas wiosennych i jesiennych migracji.

Na ptasim obszarze Natura 2000: Doliny Przysowy i Słudwi PLB100003 gęgawa stanowi przedmiot ochrony ujęty w planie zadań ochronnych, do których należy m.in. wykaszanie łąk, w celu zachowania odpowiednich siedlisk. Gatunek ten w Polsce jest gatunkiem łownym zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 11 marca 2005 r. w sprawie ustalenia listy gatunków zwierząt łownych (Dz. U. z 2005 r., poz. 433), znajdującym się w załączniku II Dyrektywy Ptasiej i nie jest gatunkiem objętym ochroną gatunkową, ani ścisłą, ani częściową zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 26 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2016 r., poz. 2183). Ponadto gatunek nie został wpisany na Czerwoną Listę Zwierząt Ginących i Zagrożonych w Polsce, wydaną przez Instytut Ochrony Przyrody Polskiej Akademii Nauk, Kraków 2002., oraz nie znajduje się w Czerwonej Księdze Ptaków Ziemi Łódzkiej, pod redakcją T. Janiszewskiego, P. Podlaszczuk, M. Wężyka, Z. Wojciechowskiego, Łódź 2016. Gęgawa została zakwalifikowana przez Międzynarodową Unię Ochrony Przyrody do kategorii zagrożenia najmniejszej troski (LC).

Gęgawa zasiedla płytkie zbiorniki eutroficzne lub mezotroficzne, z dobrze wykształconym pasem szuwarów (trzciną, pałką), takie jak stawy rybne, jeziora, niewielkie zbiorniki śródpolne, a nawet okresowe rozlewiska w bagiennych dolinach rzek i nad innymi ciekami. W związku z tym można założyć, że łąki, zlokalizowane na przedmiotowych działkach, w dolinie rzeki Słudwi, okresowo, mogą stanowić odpowiednie siedlisko oraz miejsce żerowania dla tego gatunku. Jednakże podczas oględzin nie zaobserwowano ani jednego osobnika gęgawy ani na przedmiotowych działkach ani na działkach sąsiednich.

Zgodnie z monitoringiem stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringiem realizacji działań ochronnych na terenie obszaru Natura 2000 Doliny Przysowy i Słudwi PLB100003, wykonanym w latach 2017 – 2018, w okresie wiosennej migracji skumulowana liczebność migrujących ptaków osiągała 523 osobniki gęgawy. W okresie migracji jesiennej nie zaobserwowano osobników tego gatunku. Ponadto populację łęgową na tym obszarze szacuje się jedynie na 8-16 par, czyli liczebność >1% populacji krajowej. Należy zaznaczyć, że liczebność populacji gęgawy na terenie kraju wykazuje trend wzrostowy, dodatkowo następuje silne rozprzestrzenianie się gatunku i zajmowanie nowych terenów, przykładowo w Wielkopolsce liczebność łęgowej populacji wzrosła aż 3,5-krotnie w ciągu dwóch dekad.

Głównym zagrożeniem, na obszarze Natura 2000 Doliny Przysowy i Słudwi PLB100003, dla siedlisk oraz miejsc lęgowych i miejsc żerowania odpowiednich dla występowania gatunku są spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych, w tym melioracje rowów powodujące szybszy odpływ wody. Można założyć, że również takie działania jak wyrównanie terenu, zasypywanie naturalnych zagłębień oraz jego podniesienie może skutkować przesuszeniem i utratą odpowiednich siedlisk dla ptaków wodno-błotnych. Jednakże należy zaznaczyć, iż na stan siedlisk wpływają także inne czynniki niezależne od człowieka, takie jak warunki klimatyczne, w tym susze i niewielkie ilości opadów, co przy obecnych zmianach klimatu może mieć również znaczący wpływ. Prowadzą one do pogorszenia stanu siedlisk ptaków wodno-błotnych oraz żerowisk gatunków migrujących, w tym wręcz do ustępowania niektórych gatunków z danego obszaru. Przykładowo powodu niedostatecznych opadów deszczu i śniegu w okresie jesienno-zimowym w sezonie 2019-2020, typowy dla tego okresu wysoki poziom retencji wody w glebie nie miał miejsca, przy czym dodatkowo utrzymanie wilgotności gleby również było utrudnione przez panujące dość wysokie temperatury jak na tę porę roku, czego skutkiem była późniejsza susza. Z drugiej strony warto zauważyć, iż zabagnienie terenu i związane z tym zarzucenie gospodarowania, w tym koszenia łąk, może przyczynić się do zarastania siedlisk i żerowisk dogodnych dla migrujących gęsi i również wycofywania się tych gatunków.

W celu ustalenia wykonawcy zgłoszonych przez wnioskodawcę prac na działkach o nr ewid. 153 i 156 obręb Nowy Złaków, które mogły spowodować szkodę w środowisku wystąpiono do Gminnej Spółki Wodnej Zduny w zakresie przedstawienia informacji dotyczących prowadzonych, w październiku 2019 r., przez Spółkę prac utrzymaniowych na rowach melioracyjnych w gminie Zduny. W odpowiedzi Gminna Spółka Wodna Zduny wyjaśniła, iż działki o nr ewid. 153 i 156 nie przylegają do rowu, który w miejscowości Nowy Złaków podlegał konserwacji, więc urobek nie był na nich rozplantowany. Zaznaczono, że zawsze przed przystąpieniem do konserwacji rowów na terenach chronionych Spółka zawiadamia RDOŚ w Łodzi, wraz z dołączonym szczegółowym opracowaniem, przyrodniczym na temat szaty roślinnej jaka występuje na rowach wytypowanych do konserwacji z informacją jakie czynności będą wykonywane, do jakiej głębokości będzie wybierany muł a także które krzaki będą wycięte, a które poddane pielęgnacji. Dodatkowo RDOŚ w Łodzi zwrócił się do właścicieli działek, tj. Pani Mirosławy Pietrzak, Pana Andrzeja Pietrzaka oraz Pana Tomasza Kawki w zakresie wyjaśnienia czy dokonano zgłaszanego wyrównania terenu oraz przedłożenia dokumentacji, na podstawie której dokonano niwelacji. Właściciel działki o nr ewid. 156 oświadczył, że w tym okresie, na przedmiotowym terenie nie przeprowadzono żadnych prac, w tym nie nawieziono ziemi ani nie wyrównano terenu. Natomiast właściciele działki o nr ewid. 153 poświadczili, iż na przedmiotowej działce zasypano nierówności po wykopaliskach torfowych poprzez nawiezienie ziemi, na powierzchni około 100 m² i głębokości około 5 - 10 cm. Oględziny terenu przeprowadzone przez pracowników RDOŚ potwierdziły wyrównanie terenu na działce o nr ewid. 153, a obecnie powierzchnia działki pokryta jest roślinnością będącą wynikiem naturalnej sukcesji.

Zgodnie z wyrokiem Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z 9 listopada 2016 r. II OSK 167/15: „Wymóg podejmowania działań zapobiegawczych lub naprawczych jest dopuszczalny jedynie w przypadku wykazania dowodami wszystkich elementów określonych w art. 6 pkt 11 lit. a ww. ustawy z 2007 r.; w szczególności niezbędne jest uprawdopodobnienie w znacznym stopniu, że wystąpiła mierzalna zmiana w stosunku do stanu początkowego. Istotnym elementem zgłoszenia szkody w środowisku jest udokumentowanie wystąpienia szkody w środowisku. Udokumentowanie niniejsze stanowi punkt wyjściowy, stanowiący podstawę do przeprowadzenia oceny szkody.”.

Aby organ ochrony środowiska mógł ocenić czy działania podmiotu korzystającego ze środowiska spowodowały negatywną, mierzalną zmianę stanu lub funkcji elementów przyrodniczych w chronionych siedliskach przyrodniczych, powinien dysponować danymi pozwalającymi na ocenę stanu początkowego w sposób niebudzący wątpliwości. Celem ustalenia stanu faktycznego występowania siedliska oraz stanu początkowego RDOŚ w Łodzi występował do Dziekana Wydziału Biologii i Ochrony Środowiska Uniwersytetu Łódzkiego oraz do dr hab. Jeremiego Kołodziejka, prof. UŁ z Katedry Geobotaniki i Ekologii Roślin Wydziału Biologii i Ochrony Środowiska Uniwersytetu Łódzkiego w zakresie zebrania materiału dowodowego potwierdzającego, że na przedmiotowym obszarze znajdują się lub znajdowały miejsca występowania siedliska: niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*) (6510). Takich danych w rozpatrywanej sprawie nie przedstawiono. Natomiast tutaj organ w swoich zasobach posiada plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Doliny Przysowy

i Słudwi, „Monitoring stanu przedmiotów ochrony oraz monitoring realizacji działań ochronnych na terenie obszarów Natura 2000”, rok 2018, dla przedmiotowego obszaru Natura 2000, oraz ogólnodostępne wyniki monitoringów zleconych przez Generalną Inspekcję Ochrony Środowiska wskazujących na brak występowania ww. siedliska na przedmiotowych działkach.

Zgodnie z wyrokiem Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z 27 lutego 2018 r., II OSK 1967/17 „szkoda w chronionych gatunkach lub siedliskach to bez wątpienia znaczący negatywny wpływ na osiągnięcie lub utrzymanie właściwego stanu ochrony tych gatunków lub siedlisk przyrodniczych.”.

Najistotniejszym elementem definicji właściwego stanu ochrony siedliska jest to, że naturalny zasięg siedliska przyrodniczego na terenie kraju lub państw członkowskich Unii Europejskiej nie zmienia się lub zwiększa się, struktury i funkcje, które są konieczne do długotrwałego utrzymania się siedliska, istnieją i prawdopodobnie nadal będą istniały oraz typowe dla tego siedliska gatunki znajdują się we właściwym stanie ochrony.

Zgodnie z „Monitoringiem siedlisk przyrodniczych” potencjalne miejsca występowania odpowiednie dla niżowych i górskich świeżych łąk użytkowanych ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*) (6510) obejmują zasięgiem teren całego kraju. W przypadku lokalnego, naturalnego zasięgu występowania chronionego siedliska przyrodniczego niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*) (6510), na przedmiotowym terenie, nie możemy mówić o zachowaniu lub jego zmianie z uwagi na brak wiarygodnych, potwierdzonych danych dotyczących występowania stanowisk tego siedliska na przedmiotowym terenie oraz na całym obszarze Natura 2000 Doliny Przysowy i Słudwi PLB100003, a więc nie mogła wystąpić szkoda w środowisku, w chronionym siedlisku przyrodniczym niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*) (6510).

Zgodnie z wyjaśnieniami Gminnej Spółki Wodnej Zduny oraz z oświadczeniem właściciela działki o nr ewid. 156, na tym terenie, w październiku 2019 r., nie przeprowadzono żadnych prac, w tym nie nawieziono ziemi, w celu niwelacji terenu. Natomiast na działce o nr ewid. 153, zgodnie z oświadczeniem właścicieli działki, nawieziono ziemię na powierzchni około 100 m² o głębokości 5 - 10 cm w celu wyrównania nierówności po wykopaliskach torfowych. Oględziny terenu przeprowadzone przez pracowników RDOŚ w Łodzi potwierdziły niwelację terenu wykonaną przez właściciela działki o nr ewid. 153. Teren podniesiono i wyrównano względem pozostałej części działki o około 10 cm, co może być powodem miejscowego przesuszenia terenu, na powierzchni objętej ww. pracami, a w konsekwencji zanikiem siedliska odpowiedniego dla ptaków wodno-błotnych, w tym dla gęgawy (*Anser anser*). Obecnie wyrównana powierzchnia, w wyniku naturalnej sukcesji, porośnięta jest roślinnością. Należy jednak zaznaczyć, że cały teren przedmiotowej działki znajduje się w obniżeniu terenu, w stosunku do drogi głównej oraz drogi rozdzielającej działki. W trackie oględzin nie zaobserwowano osobników gęgawy na przedmiotowych działkach ani na działkach sąsiadujących.

Zgodnie z art. 6 ustawy szkodowej jako chronione siedliska przyrodnicze rozumie się nie tylko siedliska przyrodnicze należące do typów siedlisk określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 26 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, ale również siedliska oraz miejsca rozrodu gatunków chronionych, a także miejsca tokowania, lęgu, pierzenia i zimowania ptaków wędrownych oraz miejsca zatrzymywania się i żerowania wzdłuż tras wędrówek.

Ze względu na położenie przedmiotowych działek, w obniżeniu terenu o bagiennym charakterze doliny rzecznej, założyć można prawdopodobieństwo, że w przypadku stosunkowo obfitych opadów deszczu oraz odpowiedniej sytuacji hydrologicznej, mimo zmian antropogenicznych, w tym wyrównania fragmentu działki o nr ewid. 153, zalewane w okresie wiosennym łąki będą tworzyły rozlewiska oraz tereny podmokłe, tworząc odpowiednie siedliska dla ptaków wodno-błotnych, w tym dla gęgawy. W związku z powyższym oraz dostępnością odpowiednich siedlisk w okolicy przedmiotowych działek, wyrównanie terenu na części działki o nr ewid. 153 oraz brak jakichkolwiek prac na działce o nr ewid. 156, prawdopodobnie nie będzie miało wpływu na występowanie odpowiedniego siedliska dla gęgawy, a więc szkoda nie wystąpiła.

Jednakże podkreślić należy, iż nie tylko działania człowieka, ale również obecne zmiany klimatu, w tym susze i niewielkie ilości opadów będą miały znaczący wpływ na uwilgotnienie terenu, tworzenie się rozlewisk, przesuszanie łąk oraz powstawanie i utrzymanie się odpowiednich siedlisk dla ptaków wodno-błotnych, w tym dla wymienionej w zgłoszeniu szkody gęgawy.

W toku prowadzonego postępowania organ ochrony środowiska, informował strony postępowania o przedłużeniach terminu załatwienia sprawy z podaniem przyczyny.

Pismem z 24 lipca 2020 r., znak WSI.512.4.2020.ML.14, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi zawiadomił strony postępowania o zgromadzonym kompletnym materiale dowodowym umożliwiającym merytoryczne rozpatrzenie sprawy oraz wyznaczył im termin siedmiu dni na wypowiedzenie się, co do zebranych dowodów, materiałów oraz zgłoszonych żądań.

Biorąc powyższe pod uwagę uznać należy, że do przesłanego przez Mazowiecko-Świętokrzyskie Towarzystwo Ornitologiczne zgłoszenia szkody w środowisku w chronionych siedliskach przyrodniczych w dolinie rzeki Słudwi nr działki 153 oraz 156 w skutek wyrównania terenu poprzez nawiezenie ziemi oraz zniszczenie naturalnych zagłębień nie mogą mieć zastosowania przepisy ustawy szkodowej bowiem nie zachodzą przesłanki do wystąpienia szkody w środowisku w chronionych siedliskach przyrodniczych, a tym samym zobowiązanie podmiotu korzystającego ze środowiska do przeprowadzenia działań naprawczych.

Niespełnienie wszystkich przesłanek zawartych w definicji szkody w środowisku w chronionych siedliskach przyrodniczych, spowodowało brak zasadności prowadzenia dalszego postępowania w oparciu o przepisy ustawy szkodowej.

Według wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 15 grudnia 2014 r., sygn. akt I SA/Wa 2903/14 „(...) stosownie do dyspozycji art. 105 § 1 k.p.a., bezprzedmiotowość postępowania ma miejsce w sytuacji, gdy istnieją okoliczności, czyniące wydanie decyzji administracyjnej prawnie niemożliwym z uwagi na brak przedmiotu postępowania. Tym przedmiotem jest zaś konkretna sprawa, w której organ administracji państwowej jest władny i jednocześnie zobowiązany rozstrzygnąć na podstawie przepisów prawa materialnego o uprawnieniach lub obowiązkach indywidualnego podmiotu”.

W dalszej części wyroku Sąd stwierdza ponadto, że „(...) tak więc sprawa administracyjna jest bezprzedmiotowa w rozumieniu art. 105 § 1 k.p.a. wtedy, gdy nie ma materialno prawnych podstaw do władczej, w formie decyzji administracyjnej ingerencji organu administracyjnego. Wówczas jakiegokolwiek rozstrzygnięcie merytoryczne pozytywne, czy negatywne staje się prawnie niedopuszczalne”.

Podsumowując powyższe orzeczono jak w sentencji.

POUCZENIE

Od niniejszej decyzji służy stronie odwołanie do Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, za pośrednictwem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi w terminie 14 dni od daty otrzymania decyzji.

W trakcie biegu terminu do wniesienia odwołania strona może zrzec się prawa do wniesienia odwołania wobec Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi.

Z dniem doręczenia Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Łodzi oświadczenia o zrzeczeniu się prawa do wniesienia odwołania przez ostatnią ze stron postępowania, decyzja staje się ostateczna i prawomocna.

Regionalny Dyrektor
Ochrony Środowiska w Łodzi
Kazimierz Perek

Otrzymują:

1. Mazowiecko-Świętokrzyskie Towarzystwo Ornitologiczne,
2. Pan Tomasz Kawka,
3. Pani Mirosława Pietrzak,
4. Pan Andrzej Pietrzak,
5. a/a.